

VĂN HÓA CHÍNH TRỊ HỒ CHÍ MINH VỚI VIỆC NÂNG CAO VĂN HÓA CHÍNH TRỊ CHO ĐỘI NGŨ CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH HIỆN NAY^(*)

BÙI THỊ THU HIỀN*

Văn hóa chính trị Hồ Chí Minh thể hiện mục tiêu, lý tưởng chính trị mang tính nhân văn, bản lĩnh, trí tuệ và phong cách chính trị cùng năng lực hoạt động chính trị sáng tạo của Người. Di sản đó cần được tiếp nối, thấm thấu vào nhận thức và thực tiễn hoạt động lãnh đạo, điều hành đất nước của đội ngũ cán bộ, đảng viên trong hệ thống chính trị ở nước ta nói chung và ở TPHCM nói riêng. Thực tiễn xây dựng và phát triển Thành phố trong những năm đổi mới cho thấy: trình độ, năng lực, bản lĩnh chính trị của đội ngũ cán bộ, đảng viên là một trong những yếu tố nội sinh quan trọng cho sự phát triển nhanh và bền vững của đô thị đặc biệt này. Trong đó, tiếp tục nâng cao văn hóa chính trị cho đội ngũ cán bộ, đảng viên là nhiệm vụ trọng tâm, để hoàn thiện năng lực lãnh đạo của các tổ chức cơ sở Đảng và năng lực điều hành của chính quyền địa phương, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng và phát triển Thành phố ở hiện tại và tương lai.

Từ khóa: văn hóa chính trị, Hồ Chí Minh

Nhận bài ngày: 03/10/2022; đưa vào biên tập: 04/10/2022; phản biện: 08/10/2022; duyệt đăng: 05/11/2022

1. VĂN HÓA CHÍNH TRỊ VÀ NỘI DUNG VĂN HÓA CHÍNH TRỊ HỒ CHÍ MINH

1.1. Khái quát về văn hóa chính trị

Chính trị là lĩnh vực hoạt động cơ bản, quan trọng của xã hội. Nó quyết định vận mệnh của quốc gia và sự phát triển

xã hội. Đường lối chính trị đúng đắn và trình độ xử lý các tình huống chính trị một cách khoa học và nghệ thuật không chỉ bảo đảm cho sự ổn định chế độ chính trị, mà còn là điều kiện và động lực thúc đẩy sự phát triển bền vững của đất nước. Một nền chính trị dân chủ, hướng tới lý tưởng cao đẹp, tất cả vì con người và sự phát triển tiến bộ xã hội, nói lên trình độ của văn hóa chính trị.

* Ban Đào tạo - Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh.

Với tư cách là bộ phận đặc biệt của văn hóa, văn hóa chính trị nói lên mức độ thâm thấu của văn hóa trong chính trị và khả năng nâng chính trị lên tầm văn hóa. Do vậy, văn hóa chính trị không phải là bản thân chính trị, cũng không phải là bản thân văn hóa, hay là sự ghép lại (phép cộng) của hai lĩnh vực này, mà chính là hệ giá trị văn hóa mà trong đó thể hiện trình độ khoa học và nghệ thuật hoạt động chính trị. Theo đó, văn hóa chính trị thể hiện hai phương diện cơ bản: (1) xây dựng nền chính trị dân chủ, tiến bộ với mục đích giải phóng con người, tạo mọi điều kiện cho sự phát triển tự do, toàn diện và hài hòa của con người; (2) lựa chọn mục tiêu, lý tưởng chính trị cao đẹp và thiết thực (không trừu tượng, giáo điều). Nói cách khác, mục tiêu, lý tưởng chính trị phải có khả năng và điều kiện đi vào cuộc sống (thông qua đường lối, chính sách, luật pháp, các chương trình phát triển kinh tế - xã hội của Đảng cầm quyền). Với hai phương diện trên, văn hóa chính trị sẽ thúc đẩy hoạt động chính trị với sức mạnh của văn hóa. Nó kích thích, khơi dậy ý thức tự giác, tính tích cực công dân, tinh thần sáng tạo và lôi cuốn chúng vào trong hoạt động cải tạo, đổi mới xã hội và hội nhập quốc tế.

Từ những phân tích ở trên, có thể rút ra kết luận rằng, *văn hóa chính trị là hệ thống các giá trị vật chất và tinh thần do con người sáng tạo ra trong thực tiễn chính trị nhằm phục vụ cho cuộc đấu tranh giành, giữ và thực thi quyền lực chính trị của giai cấp, quốc gia, dân tộc nhất định*. Nó là cơ sở để xây dựng các thể chế chính trị và giữ vai trò định hướng, điều chỉnh hoạt động chính trị

của các chủ thể chính trị. Nói ngắn gọn, văn hóa chính trị là khoa học và nghệ thuật hoạt động chính trị. Vì vậy, để làm tốt vai trò của một đảng cầm quyền, thì nghệ thuật hoạt động chính trị, hay văn hóa cầm quyền phải được quán triệt trong mỗi thành viên của tổ chức Đảng, như tinh thần của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Đảng ta là một Đảng cầm quyền, mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân” (Hồ Chí Minh, 2011, tập 15: 611-612).

1.2. Khái quát văn hóa chính trị Hồ Chí Minh

Trong quá trình tìm đường cứu nước và hoạt động cách mạng, Hồ Chí Minh luôn tranh thủ mọi cơ hội, tận dụng mọi thời gian học tập và thấu thái các tinh hoa văn hóa nhân loại. Người đã nghiên cứu kỹ và thấu hiểu tính cách mạng, khoa học và giá trị nhân văn của chủ nghĩa Mác - Lênin và vận dụng, phát triển sáng tạo chúng trong đường lối chính trị và thực tiễn cách mạng Việt Nam. Vì vậy, thực tiễn cách mạng Việt Nam hơn 90 năm qua dưới sự lãnh đạo của Đảng luôn thể hiện sâu sắc, sinh động nhân tố văn hóa trong đường lối chính trị và các chủ trương, chính sách hướng đến giải phóng con người.

Ngày nay, trong bối cảnh đổi mới và hội nhập quốc tế, sự nghiệp xây dựng Đảng lãnh đạo và cầm quyền, xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của dân, do dân, vì dân và xây dựng nền văn hóa tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc trên cả nước nói chung và ở

TPHCM nói riêng, tất yếu yêu cầu chúng ta phải nghiên cứu và thấu hiểu văn hóa chính trị Hồ Chí Minh ở những nội dung chủ yếu sau.

- Một là, văn hóa chính trị Hồ Chí Minh thể hiện mục tiêu lý tưởng chính trị cao đẹp vì dân vì nước, mang đậm tính nhân văn sâu sắc.

Mục tiêu, lý tưởng chính trị cao đẹp mang đậm tính nhân văn sâu sắc của Hồ Chí Minh là giải phóng con người, tạo mọi điều kiện cho sự phát triển tự do, toàn diện và hài hòa con người, “đưa con người từ vương quốc tất yếu sang vương quốc tự do”. Lý tưởng này trước hết bắt nguồn từ lòng yêu thương con người bị “đọa đày đau khổ”, sống trong cảnh “nước mất nhà tan”; sau đó được mở rộng ra tình hữu ái giai cấp “bốn phương vô sản đều là anh em”; và đi tới tình yêu thương hết thảy mọi người lao động và nhân loại tiến bộ.

Khi đất nước còn nằm dưới ách thống trị của thực dân phong kiến, Hồ Chí Minh quyết ra đi tìm đường cứu nước để “đuổi thực dân, giải phóng đồng bào”. Sau khi tìm ra con đường cứu nước, Người đã tổ chức và lãnh đạo thành công Cách mạng tháng Tám năm 1945, lập ra nước Việt Nam mới, đưa người lao động lên làm chủ đất nước... Và, trong “Kế hoạch kiến quốc” đầu tiên của nước Việt Nam mới, Người chỉ đạo Chính phủ làm ngay bốn nhiệm vụ: làm cho dân có ăn, làm cho dân có mặc, làm cho dân có chỗ ở, làm cho dân được học hành.

Sinh thời, Hồ Chí Minh dành tất cả tình yêu thương, lòng nhân ái khoan dung cho đồng bào, đồng chí, già trẻ, gái trai, miền xuôi, miền ngược, miền Nam,

miền Bắc... Khi đi xa, Người để lại, “muôn vạn tình thân yêu cho toàn dân, toàn Đảng, cho toàn thể bộ đội, cho các cháu thanh niên và nhi đồng...” (Hồ Chí Minh, 2011, tập 15: 517). Trong “muôn vạn tình thân yêu” đó có đủ chỗ cho mọi người, không quên và không sót một ai. Hơn nữa, tình cảm sâu sắc và vĩ đại của Người không giới hạn bởi biên giới quốc gia dân tộc, mà luôn mở rộng, lan tỏa đến toàn bộ giai cấp công nhân, nhân dân lao động, các dân tộc bị áp bức và nhân loại tiến bộ toàn cầu (Nguyễn Thế Nghĩa, 2018: 38-39).

- Hai là, văn hóa chính trị Hồ Chí Minh thể hiện bản lĩnh chính trị và phong cách khoa học, dân chủ, thiết thực của Hồ Chí Minh.

Bản lĩnh vượt lên trên những khó khăn, phức tạp và hạn chế của lịch sử là nét nổi bật của bản lĩnh chính trị Hồ Chí Minh (vượt qua hệ tư tưởng và lập trường phong kiến, tư sản cùng phương thức đánh giặc cổ truyền). Sinh ra, lớn lên trong cảnh “nước mất, nhà tan”, nhân dân sống trong cảnh lầm than, dưới sự thống trị của chế độ thực dân nửa phong kiến, Hồ Chí Minh sớm bộc lộ tinh thần yêu nước, thương dân, bản lĩnh, kiên cường và tư duy sắc bén trong nhìn nhận, đánh giá về hệ tư tưởng phong kiến, tư sản cùng phương thức đánh giặc cổ truyền.

Hồ Chí Minh phê phán các trào lưu yêu nước “nặng cốt cách phong kiến”, mặc dù chúng có bề dày truyền thống ngàn năm. Người cho rằng, phong trào cứu nước của cụ Phan Đình Phùng dưới ngọn cờ tư tưởng phong kiến đã lỗi thời; rằng con đường cứu nước “ỷ Pháp cầu tiến” của Phan Châu Trinh chẳng khác

gì đi xin giặc rủ lòng thương; Và rằng, con đường cầu viện Nhật để chống Pháp của Phan Bội Châu thì đúng là “đuổi hổ cửa trước, rước beo cửa sau”. Từ đó, Người tự mình vượt lên trước, tự chọn con đường đi riêng, là trước hết đến các nước phương Tây “văn minh, giàu có” để xem họ “làm như thế nào rồi trở về giúp đồng bào” (dẫn lại từ Ôxip Mandenstam, 1923).

Sự lựa chọn chủ nghĩa Mác - Lênin và con đường cách mạng vô sản của Hồ Chí Minh là sự lựa chọn đúng đắn, tiên bộ, phù hợp với quy luật phát triển khách quan của lịch sử và đáp ứng nhu cầu, lợi ích và khát vọng của dân tộc Việt Nam. Sự quyết đoán và sáng tạo trong việc thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam (1930), trong Cách mạng tháng Tám (1945) và đường lối chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ xâm lược không chỉ thể hiện trí tuệ uyên thâm, bản lĩnh chính trị, mà còn làm sâu sắc phong cách khoa học, dân chủ, thiết thực của Hồ Chí Minh. Phong cách đó “xuất phát từ nguyên lý “Dân là gốc nước”, được Hồ Chí Minh xem xét trên ba phương diện: nhân dân là vốn quý nhất; nhân dân là cội nguồn sức mạnh vô địch; nhân dân là đối tượng phục vụ của mọi cuộc cách mạng chân chính. Người từng nói: “Trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân... Trong thế giới không gì mạnh bằng lực lượng đoàn kết của nhân dân... Trong xã hội không có gì tốt đẹp vẻ vang bằng phục vụ cho lợi ích của nhân dân” (Hồ Chí Minh, 2011, tập 10: 453). Vì, “Dân là gốc nước”, nên “Dân là chủ” và “Dân làm chủ”; do đó, chính quyền phải trọng dân, yêu dân và phục vụ nhân dân vô điều kiện. Sinh

thời, Hồ Chí Minh đã chỉ rõ rằng, việc gì có lợi cho dân, ta phải hết sức làm; việc gì có hại cho dân ta phải hết sức tránh; rằng, Đảng và Nhà nước phải có trách nhiệm và chịu trách nhiệm trước dân: “Nếu dân đói, Đảng và Chính phủ có lỗi, nếu dân rét là Đảng và Chính phủ có lỗi, nếu dân dốt là Đảng và Chính phủ có lỗi... Vì vậy, cán bộ Đảng và chính quyền từ trên xuống dưới, đều phải hết sức quan tâm đến đời sống của nhân dân” (Hồ Chí Minh, 2011, tập 9: 518).

Như vậy, thực chất của văn hóa chính trị Hồ Chí Minh là văn hóa chính trị dân chủ, nhân văn, vì dân, vì nước. Khi ra đi tìm đường cứu nước, Người “chỉ có một ham muốn, ham muốn tột bậc là làm sao cho nước ta hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành” (Hồ Chí Minh, 2011, tập 4: 187). Và, trước khi từ biệt thế giới này, Người đã khẳng định điều mong muốn cuối cùng là: Toàn Đảng, toàn dân ta đoàn kết phấn đấu, xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh; và góp phần xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng thế giới” (Hồ Chí Minh, 2000, tập 12: 512).

Đến nay, Đảng Cộng sản Việt Nam tiếp tục cụ thể hóa tư tưởng cốt lõi văn hóa chính trị Hồ Chí Minh qua mục tiêu tổng quát của chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam: phấn đấu vì một nước Việt Nam dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh. Quan trọng hơn, mục tiêu này phải thấm nhuần và chi phối đến từng tổ chức tế bào của Đảng, để thực hành văn hóa chính trị Hồ Chí Minh, bắt đầu từ đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng,

dần lan tỏa ra toàn xã hội, để thống nhất nhận thức, quy tụ tinh thần, trái tim khối óc của toàn dân tộc, hướng đến mục tiêu này và hiện thực hóa nó trong thực tiễn.

2. TIẾP TỤC NÂNG CAO VĂN HÓA CHÍNH TRỊ CHO ĐỘI NGŨ CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH HIỆN NAY

Văn hóa chính trị Hồ Chí Minh vẫn đang tiếp tục soi đường cho quốc dân đi, tiếp tục hiện diện trong Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam; trong chủ trương xây dựng, chỉnh đốn Đảng, xây dựng đội ngũ cán bộ chủ chốt; trong chủ trương xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân, v.v... Để hiện thực hóa sự nghiệp vĩ đại này, điều kiện quan trọng là một nền tảng học vấn ngày càng cao cho toàn dân. Đồng thời, then chốt là công tác xây dựng Đảng, mà trọng tâm là đào tạo đội ngũ cán bộ, đảng viên có tâm trong, trí sáng, ngang tầm nhiệm vụ, trở thành người cán bộ lãnh đạo có văn hóa và bằng văn hóa để làm tốt nhiệm vụ chính trị. Những tri thức về văn hóa chính trị sẽ nâng cao năng lực lãnh đạo, điều hành đất nước cho đội ngũ cán bộ, đảng viên, khẳng định và nâng cao vị thế cầm quyền của Đảng trước nhân dân và toàn xã hội. TPHCM là địa phương phát triển vào loại năng động nhất cả nước, là đô thị đặc biệt, một trung tâm lớn về chính trị, kinh tế, văn hóa, giáo dục - đào tạo, khoa học - công nghệ, đầu mối giao lưu và hội nhập quốc tế của cả nước và khu vực. Hiện thực đó, đặt lên vai hệ thống chính trị và đội ngũ cán bộ lãnh đạo nơi

đây trọng trách nặng nề trước cả nước và nhân dân, phát huy và sử dụng hiệu quả các nguồn lực để xây dựng và phát triển TPHCM phồn vinh, giàu mạnh.

Thể hiện cao nhất văn hóa chính trị của đảng bộ TPHCM qua chủ đề của Đại hội đại biểu Đảng bộ Thành phố lần thứ XI, nhiệm kỳ 2020 - 2025: “Nâng cao trách nhiệm nêu gương và năng lực lãnh đạo của đảng bộ, xứng đáng với niềm tin của nhân dân; phát huy truyền thống đoàn kết, năng động, sáng tạo, nghĩa tình; huy động hiệu quả mọi nguồn lực, đẩy mạnh ứng dụng khoa học - công nghệ, tận dụng thời cơ Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và tăng cường hội nhập quốc tế; đảm bảo quốc phòng - an ninh; phát triển nhanh, bền vững, vì cả nước, cùng cả nước, vì hạnh phúc của nhân dân”. Đó cũng là quyết tâm chính trị của tập thể lãnh đạo Thành phố, nâng tầm văn hóa cho mục tiêu chính trị: *vì cả nước, cùng cả nước, vì hạnh phúc của nhân dân*. Để tinh thần ấy trở thành động lực nội sinh, thấm nhuần và nhất quán từ nhận thức đến hành động trong từng tổ chức tế bào của Đảng bộ, thì việc thường xuyên bồi dưỡng, nâng cao văn hóa chính trị cho đội ngũ cán bộ, đảng viên là một trong những nhiệm vụ quan trọng và cần làm tốt hơn nữa. Chúng tôi đề xuất một số giải pháp sau.

2.1. Xây dựng chương trình môn học văn hóa chính trị và văn hóa chính trị Hồ Chí Minh vào các chương trình đào tạo, bồi dưỡng, cập nhật kiến thức cho đội ngũ cán bộ, đảng viên

Đẩy mạnh nghiên cứu xây dựng khung chương trình môn học văn hóa chính trị và văn hóa chính trị Hồ Chí Minh vào

các chương trình đào tạo cán bộ các cấp. Chủ động trang bị cho học viên những kiến thức chuyên ngành về khoa học chính trị, hình thành nhân sinh quan cộng sản, nuôi dưỡng tình cảm cách mạng, lòng trung thành với lý tưởng của Đảng, hình thành văn hóa chính trị xã hội chủ nghĩa, định hướng toàn bộ sự nghiệp chính trị của mỗi cán bộ đảng viên, phấn đấu cho mục tiêu giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng con người. Các chương trình bồi dưỡng đối tượng Đảng, bồi dưỡng đảng viên mới, cập nhật kiến thức cho cán bộ hàng năm, tùy thời lượng mà lồng ghép, đưa vào các chuyên đề của môn học văn hóa chính trị. Trong đó, văn hóa chính trị Hồ Chí Minh không chỉ là lý luận mà còn là mẫu mực kinh điển của thực hành văn hóa chính trị cần được nghiên cứu và vận dụng vào hoạt động thực tiễn của các tổ chức tế bào của Đảng và từng cán bộ đảng viên.

2.2. Đẩy mạnh thực hành văn hóa chính trị trong hoạt động của tổ chức cơ sở đảng và đội ngũ đảng viên

Tạo bước chuyển về chất trong công tác xây dựng tổ chức đảng cơ sở theo hướng thực hành văn hóa chính trị. Mỗi cấp ủy là một tập thể lãnh đạo mạnh; mỗi chi bộ là một không gian văn hóa chính trị, đoàn kết, nhất trí vì sự phát triển của đơn vị; mỗi cán bộ, đảng viên là hạt nhân tiêu biểu nêu gương thực hành văn hóa chính trị, thực hiện đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; có phẩm chất, đạo đức cách mạng, lối sống lành mạnh, giản dị, gắn bó mật thiết với quần chúng nhân dân, nhận được sự tin yêu, tín nhiệm của nhân dân. Thường xuyên lấy

phiếu tín nhiệm của quần chúng làm tiêu chuẩn đánh giá cán bộ, cũng là cách để mỗi cán bộ tự tu dưỡng, rèn luyện bản thân.

Đổi mới việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, triệt để khắc phục bệnh hình thức trong việc học tập và làm theo Bác, chuyển mạnh sang làm theo, thực hành văn hóa chính trị, gắn với thực hiện nhiệm vụ đảng viên. Tạo bước chuyển căn bản trong công tác lãnh đạo địa phương của mỗi cấp ủy, năng lực quản trị của chính quyền và mức độ tín nhiệm của quần chúng đối với từng đảng viên. Khẳng định vai trò lãnh đạo, tính tiên phong gương mẫu “đảng viên đi trước, làng nước theo sau”. Làm theo Bác trong suy nghĩ đến hành động vì đất nước, vì nhân dân, vì chế độ. Từng bước đẩy lùi, tiến tới loại bỏ dần tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, chủ nghĩa cá nhân và tư tưởng thực dụng trong không ít đảng viên.

Xây dựng văn hóa phê bình trong Đảng, nâng chất hoạt động tự phê bình và phê bình trong nội bộ trở thành phương thức tự sửa, tự làm sạch tổ chức, bằng tình đồng chí yêu thương lẫn nhau, bằng trách nhiệm của mỗi đảng viên đối với tổ chức, với đồng chí và với chính bản thân mình.

2.3. Chấn chỉnh đạo đức công vụ, minh bạch hóa mọi hoạt động của chính quyền các cấp trên cơ sở ứng dụng công nghệ hiện đại, phục vụ người dân và doanh nghiệp ngày càng tốt hơn

Bên cạnh tăng cường pháp chế, siết chặt kỷ luật Đảng thì đạo đức công vụ phải được mọi đơn vị, cá nhân nghiêm

chính chấp hành để giữ gìn sự trong sạch, liêm chính cho từng tế bào của tổ chức, từng cán bộ lãnh đạo chính quyền. Cần kiên quyết chấn chỉnh những hành vi lệch chuẩn, cần trừng trị và loại bỏ khỏi hàng ngũ những cá nhân vi phạm, làm suy yếu năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức Đảng, làm sứt mẻ niềm tin của các tầng lớp nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng.

Để làm được điều đó, nhất thiết phải minh bạch hóa mọi hoạt động của các cá nhân và bộ máy công quyền các cấp, đặt tất cả các hoạt động của cơ quan nhà nước dưới sự giám sát chặt chẽ của nhân dân. Đồng thời, đa dạng hóa các kênh giám sát, ứng dụng các giải pháp công nghệ hiện đại để nâng cao chất lượng dịch vụ công và phòng chống hiệu quả nạn lạm quyền. Sự quang minh, chính đại của tổ chức cầm quyền thể hiện văn hóa cầm quyền trong xã hội hiện đại, đó còn là điều kiện để giữ vững vị thế lãnh đạo trước toàn dân tộc.

Chấn chỉnh đạo đức công vụ, minh bạch hóa mọi hoạt động của chính quyền các cấp làm cho từng cán bộ, đảng viên, tổ chức cơ sở Đảng thống nhất ý chí và hành động, trở thành trung tâm đoàn kết, quy tụ tinh hoa trí tuệ và nguồn lực trong các tầng lớp nhân dân Thành phố, cùng đồng hành với chính quyền dựng xây đất nước. Thường xuyên tiếp xúc, kịp thời nắm bắt những vướng mắc, khó khăn, bức xúc để có phương án tháo gỡ cho người dân, tổ chức và doanh nghiệp. Đây còn là giải pháp để Đảng tự chỉnh đốn lại đội ngũ, chống những biểu hiện lợi ích nhóm, lợi ích cá nhân, cục bộ đang làm suy yếu

bộ máy lãnh đạo ở một số đơn vị, làm tha hóa một số cán bộ lãnh đạo cao cấp của Thành phố và làm suy giảm uy tín của tổ chức Đảng trước nhân dân.

2.4. Đẩy mạnh công tác truyền thông, giáo dục kiến thức văn hóa chính trị và thực hành văn hóa chính trị cho quần chúng nhân dân, nâng cao ý thức trách nhiệm làm chủ của công dân ở từng địa phương, cơ sở

Trình độ dân trí ở TPHCM khá cao so với mặt bằng dân trí chung của cả nước, nhưng để đạt tới nhận thức văn hóa chính trị thì phải có những giải pháp giáo dục toàn diện, triệt để hơn từ các cấp chính quyền nhằm nâng cao tính tích cực chính trị cho các tầng lớp nhân dân Thành phố, với tư cách là công dân có năng lực làm chủ. Quan tâm xây dựng và phát huy vai trò lực lượng chính trị nòng cốt, mở rộng mặt trận tập hợp, đưa quần chúng vào tổ chức. Thông qua các tổ chức chính trị, đẩy mạnh các hình thức truyền thông phổ biến đường lối chính sách của Đảng và nhà nước, của lãnh đạo Thành phố đến quần chúng nhân dân; xây dựng các kênh thông tin để nắm bắt dư luận quần chúng, cũng như tiếp nhận các phản ánh của người dân; hướng dẫn quần chúng tham gia các hoạt động cộng đồng, hoạt động xã hội, hoạt động chính trị - xã hội; tăng cường đối thoại, tạo đồng thuận để thực hiện các chương trình phát triển kinh tế - xã hội tại địa phương. Thực tế đã có những điển hình minh chứng cho “ý Đảng gặp lòng dân” trong cuộc vận động hiến đất mở rộng hẻm, đã góp phần thực hiện hiệu quả công tác chỉnh trang đô thị, xây dựng khu phố văn minh sạch đẹp, cải thiện

môi trường sống ở khu dân cư trên địa bàn. Hơn thế nữa, là tính tích cực chính trị của người dân từng bước nâng lên, hiểu biết hơn về quyền và nghĩa vụ của mình, hợp tác với chính quyền với tư cách là chủ thể của toàn bộ quá trình xây dựng và phát triển Thành phố văn minh, hiện đại, nghĩa tình.

2.5. Tiếp tục hoàn thiện thể chế, pháp chế điều chỉnh các hoạt động của các cá nhân và tổ chức trong hệ thống chính trị

Để nâng cao văn hóa chính trị và năng lực thực hành văn hóa chính trị cho cán bộ, đảng viên ngoài giải pháp giáo dục, cần phải có sự hỗ trợ của công cụ pháp luật, nhằm luật hóa những tri thức của văn hóa chính trị thành những quy định bắt buộc để điều chỉnh các quan hệ giữa các bộ phận cấu thành trong hệ thống chính trị. Mỗi quan hệ này cũng phản ánh trình độ văn hóa chính trị của cả hệ thống và văn hóa chính trị phải được xây dựng trước tiên trong hệ thống chính trị, chi phối mục đích tôn chỉ, tính chất, phương thức hoạt động và quyết định nội dung hoạt động của hệ thống đó. Thông qua hoạt động của hệ thống chính trị, sẽ dẫn dắt, định hướng, chi phối đến các quá trình, các lĩnh vực hoạt động khác của đời sống xã hội. Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh dành rất nhiều tâm sức, xây dựng nền tảng lý luận định hướng, thành lập và dày công chăm chút cho sự phát triển của từng thành viên, để xây dựng hệ thống chính trị thành công cụ để thực hành dân chủ xã hội chủ nghĩa.

Việc tiếp tục xây dựng và hoàn thiện cơ chế pháp lý, hoàn thiện hệ thống pháp luật về tổ chức và hoạt động của các

thiết chế trong hệ thống chính trị nhằm phát huy dân chủ, tạo lập môi trường chính trị, pháp lý, cơ chế, thể chế liên quan đến việc kiểm soát quyền lực và việc thực thi quyền lực nhà nước. Điều này có ý nghĩa vô cùng quan trọng đối với Việt Nam, nơi từng tồn tại chế độ phong kiến hàng ngàn năm, và dấu ấn của nhà nước cai trị, tâm lý coi thường dân chúng vẫn còn vương lại ở một số lãnh đạo địa phương. Vì vậy, nhanh chóng hoàn thiện thể chế, pháp chế điều chỉnh các hoạt động của các cá nhân và tổ chức của hệ thống chính trị phải là nhiệm vụ, cũng là giải pháp quan trọng để bảo đảm trật tự, kỷ cương cũng như sự phân công, phối hợp giữa các tổ chức thành viên để hệ thống chính trị hoạt động thật sự hiệu quả. Điều này sẽ góp phần quan trọng nhằm duy trì ổn định chính trị, ổn định kinh tế vĩ mô, tháo gỡ lực cản để thúc đẩy sản xuất kinh doanh, duy trì tăng trưởng kinh tế vĩ mô, tăng cường tiềm lực quốc gia, thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội. Bên cạnh đó, giải pháp này còn hạn chế, loại bỏ, ngăn ngừa những hành vi vi phạm pháp luật của một số cán bộ, công chức - những người dùng sự hiểu biết và vị thế của mình để đối phó với hệ thống pháp luật còn chưa hoàn thiện nhằm trục lợi cá nhân. Họ nhân danh vì dân, nhưng lại xâm hại lợi ích của nhân dân, đối lập với nhân dân, làm trầm trọng thêm những yếu kém của đất nước trên các lĩnh vực khác.

Việc hoàn thiện thể chế, pháp chế sẽ bảo vệ và bảo đảm quyền con người, quyền công dân, phát huy quyền làm chủ của nhân dân trong việc tham gia quản lý nhà nước, quản lý xã hội.

Người dân thông qua các cơ quan đại diện do mình bầu ra, thực hiện quyền giám sát của mình đối với các hoạt động của nhà nước, những quyền này phải có hành lang pháp lý đủ mạnh, nếu không thì quyền giám sát của nhân dân chỉ dừng lại ở lý thuyết mà không được thực hiện trong thực tế.

3. KẾT LUẬN

Chính trị là lĩnh vực hoạt động cơ bản và quan trọng của xã hội. Nó quyết định chiều hướng phát triển xã hội và vận mệnh của quốc gia, dân tộc. Một nền chính trị tốt (dân chủ, thân dân), luôn hướng tới mục tiêu cao đẹp vì con người và tiến bộ xã hội sẽ nói lên trình độ văn hóa chính trị của chế độ xã hội đó.

Văn hóa chính trị là hệ thống các giá trị vật chất và tinh thần do con người sáng tạo ra trong thực tiễn chính trị nhằm phục vụ cho cuộc đấu tranh giành, giữ

và thực thi quyền lực chính trị của chủ thể chính trị nhất định. Nó là cơ sở để xây dựng các thể chế chính trị và giữ vai trò định hướng, điều chỉnh hoạt động chính trị của các chủ thể chính trị. Nói ngắn gọn, văn hóa chính trị là khoa học và nghệ thuật hoạt động chính trị.

TPHCM cũng như nhiều địa phương khác trong cả nước đang đứng trước nhiều cơ hội phát triển trong xu thế hội nhập và nền kinh tế số diễn ra sôi động. Do đó đòi hỏi tập trung sức mạnh trí tuệ, bản lĩnh của toàn Đảng bộ, chính quyền và các tầng lớp nhân dân, tranh thủ thời cơ, vận hội mới đưa Thành phố phát triển mạnh mẽ hơn nữa. Sự nghiệp đó, cần có ánh sáng văn hóa chính trị Hồ Chí Minh dẫn dắt, được đội ngũ cán bộ, đảng viên và nhân dân Thành phố vận dụng sáng tạo, phù hợp với bối cảnh mới, thời đại mới, tạo sức mạnh nội lực cho sự phát triển Thành phố văn minh - hiện đại - nghĩa tình. □

CHÚ THÍCH

(*) Nghiên cứu được tài trợ bởi Đại học Quốc gia TPHCM trong khuôn khổ đề tài mã số C.2021-76-01.

TÀI LIỆU TRÍCH DẪN

1. Hồ Chí Minh. 2000. *Toàn tập* – Tập 12. Hà Nội: Nxb. Chính trị Quốc gia.
2. Hồ Chí Minh. 2011. *Toàn tập* – Tập 4, 9, 10, 15. Hà Nội: Nxb. Chính trị Quốc gia.
3. Ôxip Mandenstam. 1923. “Thăm một đồng chí hoạt động trong Quốc tế Cộng sản”. *Báo Ngọn lửa nhỏ*. Số 39, ngày 23/12/1923. Matxcova.
4. Nguyễn Thế Nghĩa (chủ biên). 2018. *Tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh*. Hà Nội: Nxb. Chính trị Quốc gia.
5. Thành ủy TPHCM. 2020. “Văn kiện Đại hội đại biểu Đảng bộ Thành phố lần thứ XI, nhiệm kỳ 2020 - 2025”. <https://thanhuypHCM.vn/van-ban-van-kien/-van-kien-dai-hoi-dai-bieu-dang-bo-tphcm-lan-thu-xi-1482982461>, truy cập ngày 15/8/2022.